

SFATURI ÎN VREMURI DE PRIGOANĂ

Traducător: Florentina Cristea

Carte tipărită cu binecuvântarea
Prea Sfințitului Părinte GALACTION,
Episcopul Alexandriei și Teleormanului

EDITURA EGUMENITA
Editura Cartea Ortodoxă
2009

Cuvânt despre starețul Ambrozie.....	5
Cuvânt despre starețul Varsanufie	16
Cuvântare după priveghere.....	25
Cuvântare în ziua Sfinților Apostoli Petru și Pavel, după privegherea înainte de duminică.....	31
Cuvântare.....	39
Cuvânt rostit după a doua liturghie	43
„În psaltire cu zece strune Îți voi cânta ție”	49
Cuvântare înaintea slujbei închinată Mântuitorului în cinstea icoanei Lui nefăcute de mână omenească	53
Învățătură rostită de ziua numelui, în cinstea Sfântului Mucenic Nicon, în momentul felicitărilor primite din partea fiilor duhovnicești.....	56
„Gata este inima mea, Dumnezeuule, gata este inima mea! Cânta-voi și voi lăuda slava Ta. Deșteaptă-te, psaltire și alăută! Deștepta-mă-voi dimineța. Lăuda-Te-voi între popoare, Doamne, cânta-voi Ție între neamuri”	58
Cuvântare rostită în săptămâna lui Zaheu.....	66
Cuvântare rostită la prăznuirea icoanei Maicii Domnului din Tihvin.....	70
Chemarea lui Dumnezeu	73
Învățătura.....	76
Învățături duhovnicești scrise de cuviosul Nicon monahiei Ambrozia O.	82
Din însemnările despre Cuviosul Nicon	114
Descrierea cimitirului Optinei, făcută de Cuviosul Nicon	118
Scrisorile Cuviosului Nicon către mama sa	129
Scrisorile Cuviosului Nicon către fiii duhovnicești.....	137

Fragmente din cartea <i>Mărturisirea de credință ortodoxă a Bisericii de Răsărit catolice și apostolești</i>	155
Din operele Cuviosului Petru Damaschin.....	158
Citate adăugate.....	164
Citate din articolul tipărit în revista „Convorbiri duhovnicești” din anul 1891.....	167
Note și scrisori din închisoare.....	239
Scrisorile colocatarului părintelui Nikon către N.....	330
Scrisoare către episcopul Pavel din partea unui necunoscut.....	345
Amintiri despre ultimele zile din viață, despre moartea și îngroparea părintelui meu duhovnic și îndrumător ieromonahul Nikon.....	352
Memoriile lui I.M. Beliaev.....	360
Însemnări și observații scrise de Părintele Nikon Beliaev, Ieromonahul Schitului Optina, la volumul V al operelor Episcopului Ignatie Brianceaninov	447

Distribuție:

S.C. Egumenița S.R.L.

tel./fax: 0236-326.730

e-mail : editura@egumenita.ro

www.egumenita.ro

Cuvânt despre starețul Ambrozie¹

Astăzi prăznuim o sută de ani de la ziua nașterii pururea pomenitului stareț al Optinei, ieroschimonahul Ambrozie. De aceea ar fi foarte potrivit să amintim despre viața și activitatea acestui stareț. Faima acestui stareț, mare în smerenia sa și înzestrat cu darurile Sfântului Duh, s-a răspândit încă din timpul vieții sale în toată Rusia ortodoxă. Amintirea lui și acum este cinstită cu sfințenie și trăiește în inimile credincioșilor, căci amintirea dreptului cu laude și în neamul neamurilor nu se va șterge. Mulți au simțit personal puterea harică a sfințelilor lui rugăciuni, a înțeleptelor sfaturi ale starețului, care deseori schimbau întreaga orientare a vieții omului, îl renășteau duhovnicește, ridicau duhul lui căzut și îl îndreptau către Dumnezeu.

„Nimeni, aprinzând făclie, nu o pune în loc ascuns, nici sub obroc, ci în sfeșnic, ca aceia care intră să vadă lumina” în casă, adică în Biserica lui Hristos. Aceste cuvinte evanghelice se potrivesc pe deplin starețului Ambrozie, care a fugit din lume, dorind să se ascundă în pustiu, dar, ca rob credincios al Domnului și slujitor vrednic al cuvântului, a fost pus în sfeșnicul

¹Rostit după privegherea de toată noaptea la Optina, în ziua de 23 noiembrie anul 1912, la o sută de ani de la nașterea starețului.

stăreției. Așadar, pentru a prezenta cât mai viu această personalitate înaltă și luminoasă, vom vorbi, pe cât ne vor îngădui timpul și locul, despre cum a început și a decurs viața părintelui Ambrozie.

Părintele Ambrozie a fost de origine din satul Balșie Lipovți, din gubernia Tambov, și a fost fiul lui Mihail Grenkov. Potrivit registrelor de stare civilă, ziua lui de naștere este socotită 23 noiembrie. Însă există presupunerea că s-ar fi născut nu pe 23, ci pe 21 noiembrie, adică în ziua Intrării în Biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. La sfântul botez a fost numit Alexandru în cinstea binecredinciosului cneaz Alexandru Nevski. Copilăria și adolescența, Alexandru le-a trăit într-o familie mare, într-un mediu sever, în casa bunicului, care era preot. Alexandru era un băiat vioi, sociabil și avea o fire foarte sensibilă. Mediul de acasă al preotului de sat, cu familie numeroasă, în care băiatul a petrecut anii dinainte de școală, a fost aspru și sărăcăcios. Sărăcia și durerea îi erau foarte bine cunoscute viitorului stareț și rugător al Rusiei. Și este foarte posibil ca tocmai în acea vreme să se fi născut în sufletul delicat și sensibil al copilului acel sentiment de milă și dragoste pentru cei nefericiți, năpăstuiți și necăjiți, prin care s-a distins părintele Ambrozie toată viața sa.

Dar iată că au trecut anii copilăriei și Alexandru, ajungând la vârsta școlarului, a fost înscris la școala duhovnicească din Tambov, unde viața lui a decurs la fel ca și în familie – în trudă și sărăcie. După terminarea școlii duhovnicești Alexandru Grenkov a intrat la seminarul duhovnicesc din Tambov pentru a-și

continua studiile, unde a învățat foarte bine și, în anul 1836, când a terminat cursurile, i s-a acordat titlul de student.

Multe căi s-au deschis înaintea tânărului, însă el a intrat ca profesor la școala duhovnicească din Lipețk. Ducându-și viața ca profesor, Alexandru Mihailovici Grenkov la început nici măcar nu s-a gândit vreodată să intre în mănăstire. Dar, după judecățile Proniei lui Dumnezeu, l-a lovit o boală și aproape nimeni nu mai nădăjduia în însănătoșirea lui. Și, iată, pe patul de boală a făgăduit că va intra în mănăstire dacă se va însănătoși. Domnul a auzit rugăciunile lui și l-a ridicat din patul de boală. Însă vrăjmașul mântuirii neamului omenesc l-a împiedicat să-și împlinească făgăduința. Patru ani întregi Alexandru Mihailovici a mai trăit în lume. Totuși, gândul la făgăduința făcută și la monahism îl vizita din ce în ce mai des și sub influența lui a început să trăiască mai aspru, mai atent și, în cele din urmă, dorința de a părăsi lumea și de a se dedica slujirii lui Dumnezeu în monahism a crescut. Pentru rezolvarea acestei probleme tânărul Alexandru Mihailovici a mers în satul Troerukov, la renumitul stareț Ilarion Fokin, care i-a spus direct: „Mergi la Optina” și apoi i-a explicat de ce la Optina, și anume datorită stărețismului, adică pentru a-și începe și a-și petrece viața în mănăstire sub îndrumarea stareților, căci prima orientare căpătată la intrarea în mănăstire își pune amprenta pe toată viața călugărului. Și această orientare în majoritatea cazurilor nu se schimbă, chiar dacă există uneori abateri de la ea. Calea ascultării de stareț este cea mai sigură cale.

Despre folosul stărețismului Cuviosul Ioan Scărarul învață, zicând: „Sufletul care are un îndrumător bun urcă ușor la cer, chiar dacă înainte s-a făcut vinovat de multe rele”. Așa cum cel ce merge pe un drum necunoscut fără călăuză se poate rătăci ușor, chiar dacă ar fi foarte înțelept, așa și acela care voiește să parcurgă după voia și priceperea lui calea monahală se poate pierde ușor, măcar de ar avea toată înțelepciunea din lume. În afară de aceasta, în răspunsul starețului Ilarion se poate vedea că el a prevăzut slujirea viitoare a părintelui Ambrozie în sfera stărețismului și de aceea l-a și trimis direct la Optina, unde pe atunci era stareț ieroschimonahul Lev, iar urmașul lui a fost părintele Macarie.

Primind acest sfat, Alexandru Mihailovici s-a îndreptat direct spre Optina și a fost primit în rândul fraților schitului pe 2 aprilie anul 1840. Ascultarea a avut-o la bucătărie, ca ajutor de bucătar. După ascultarea de la bucătărie a trecut la starețul Lev ca uceinic de chilie pentru a purta corespondența, iar după fericitul sfârșit al starețului Lev a trecut la starețul Macarie. Petrecând în ascultare la batiușka Macarie, Alexandru Mihailovici a fost degrabă tuns în monahism cu numele de Ambrozie. Apoi, în scurt timp, a fost hirotonit ierodiacon și, după ce a petrecut trei ani ca ierodiacon, a fost hirotonit ieromonah pe 9 decembrie anul 1845.

În călătoria la Kaluga pentru hirotonirea ca ieromonah părintele Ambrozie a răcit puternic. Această răceală a zdruncinat definitiv sănătatea și așa slabă a părintelui Ambrozie și toată viața lui, până la moarte,

starețul a dus crucea grea a bolii. Dar, după cuvântul Scripturii, pe cât putrezește omul nostru exterior, pe atât se înnoiește cel lăuntric. Și, într-adevăr, părintele Ambrozie s-a înnoit cu duhul sporind duhovnicește sub înțeleapta îndrumare a starețului Macarie, care, povățuindu-l pe ucenicul său în general în evlavia călugărească, s-a străduit mai ales să sădească în el smerenia, fără de care este imposibil a merge pe calea desăvârșirii morale, căci mândria și disprețul pierd toate ostenele și virtuțile omului. Cu acest scop părintele Macarie nu rareori îi făcea aspre muștrări și îl supunea diferitelor încercări și lipsuri, educând în el un aspru nevoitor al sărăciei, al smereniei, al răbdării, al ascultării și al celorlalte virtuți călugărești.

Toată activitatea de nouăsprezece ani a părintelui Macarie a trecut prin fața părintelui Ambrozie, care a extras multe din acest izvor bogat al înțelepciunii stărețești. Mai întâi de toate s-a adresat părintelui Macarie cu privire la nevoile lui personale, duhovnicești, cu nelămuriri și întrebări, dezvăluindu-i fără ascunzișuri tot sufletul său, toate gândurile sale și primind învățăturile și sfaturile corespunzătoare. Apoi, devenind purtătorul de corespondență al starețului, părintele Ambrozie deseori scria la dictarea părintelui Macarie răspunsuri la numeroasele scrisori pe care acesta le primea. Această corespondență a starețului i-a dezvăluit foarte multe lucruri părintelui Ambrozie, iar răspunsurile duhovnicești ale părintelui Macarie l-au îmbogățit cu înțelepciune și pricepere duhovnicească. Participarea la această corespondență i-a făcut cunoștință părintelui Ambrozie în modul cel

mai temeinic cu sufletul omenesc, cu colțișoarele lui tainice, cu putințele și neputințele lui. În sfârșit, părintele Ambrozie a văzut mulțimile care veneau la starețul Macarie și a observat oameni de cele mai diferite stări sociale și sufletești, cu cele mai diverse probleme și întrebări. Astfel a făcut cunoștință cu poporul ortodox rus și el însuși, fiind rus, a îndrăgit acest popor într-atât încât s-a dedicat cu totul slujirii lui duhovnicești după fericitul sfârșit al starețului Macarie, care a avut loc pe 7 septembrie 1860.

Nu ușor i-a fost părintelui Ambrozie ca pe lângă neputințele lui trupești să accepte să ia asupra sa stărețismul. Dar și mai mult se temea de înălțimea acestei nevoițe duhovnicești. Se socotea în smerenia sa nevrednic de ea, deși pășise pe acest tărâm cu înțelepciunea și experiența duhovnicească, dobândite atât în chip nemijlocit din învățăturile starețului Macarie, cât și din citirea cu atenție a Cuvântului lui Dumnezeu și a scrierilor Sfinților Părinți. El vedea în stărețism cea mai înaltă, cea mai grea, cea mai serioasă nevoiță; iar în sine – deplină neputință și păcătoșenie. Dar supunerea față de voia lui Dumnezeu și dragostea față de omenirea necăjită l-au determinat pe părintele Ambrozie să accepte să ia asupra sa sarcina stărețismului. Se mângâia cu cuvintele apostolului, că puterea lui Dumnezeu în neputință se desăvârșește și că ceea ce este cu neputință pentru om este cu putință pentru harul lui Dumnezeu. „Dacă vor căuta și vor primi cu credință cuvintele mele, atunci și printr-un păcătos vor dobândi folos, dar dacă le vor primi fără credință sau cu îndoială, analizând

cuvintele și faptele, chiar de așa fi drept, folos nu ar avea". Așa spunea părintele Ambrozie, repetând cuvintele părintelui Macarie. În ascultare față de voia lui Dumnezeu și cedând rugămintilor ucenicilor săi, părintele Ambrozie a luat asupra sa jugul stărețismului, revărsându-și durerea înaintea Domnului. Și de aici începe acea sfântă și mult-roditoare slujire a starețului Ambrozie față de omenirea necăjită, atât față de călugări, cât și față de mireni, acea slujire prin care s-a proslăvit în toată Rusia ortodoxă. Părintele Ambrozie pășise deja în largimea iubirii creștine și dobândise acea inimă milostivă, în care încăpea toată lumea. Vroia să mângâie pe toată lumea, să aline, să încălzească prin blândețe și să îndrume pe cărarea dreptății și a buneii credințe. Iar smerenia starețului îi permitea oricui să ajungă la el. Mulțimi din diferitele colțuri ale Rusiei veneau în rânduri nesfârșite la coliba smerită a starețului, fiind atrase la Optina încă din timpul stareților Lev și Macarie. Poporul rus este un popor sensibil. El a înțeles în sensibilitatea inimii sale dragostea neprefăcută a starețului Ambrozie și s-a îndreptat către el ca și către un izvor, din care scotea puteri pentru lupta cu necazurile și greutatea vieții, fiind mângâiat cu cuvântul și învățătura simplă din Evanghelie, dar înțeleaptă și plină de dragoste.

Părintele Ambrozie știa să primească și să mângâie nu numai pe oamenii de rând; el era vizitat de persoane foarte inteligente și chiar savante, ca de exemplu Nicolai Vasilievici Gogol, Kireevski, Dostoievski, Leontiev și mulți alții. Despre părintele Ambrozie se puteau spune cuvintele Sfintei Scripturi:

„Tuturor toate m-am făcut, ca, în orice chip, să mântuiesc pe unii”. El avea o viziune clară, puternic creștină asupra lumii, al cărei punct central era ideea că „viața de aici nu este altceva decât o pregătire pentru viața viitoare”. Iar pentru dobândirea ei trebuie să îndurăm diferite necazuri și boli, conform celor spuse în Cuvântul lui Dumnezeu: „Prin multe suferințe se cuvine nouă să intrăm în Împărăția lui Dumnezeu”.

Slujirea de stareț a părintelui Ambrozie a început mai întâi de toate cu povățuirea duhovnicească a fraților de la Optina. Starețul iubea foarte tare obștea și pe toți frații mănăstirii. Fiecare dintre frați îi încredința starețului sufletul său. Toți mergeau la el pentru nevoile lor duhovnicești și căpătau deplină mulțumire și liniștire. Cuvântul starețului era întotdeauna blând, plin de dragoste, dar și autoritar. Nu este cu puțință a descrie tabloul întreg al purtării fraților față de stareț și a starețului față de frați, însă va fi de ajuns să spunem că toată Optina trăia prin el. El susținea structura vieții călugărești, pe care o sădiseră în Optina stareții Lev și Macarie cu ajutorul părintelui arhimandrit Moisei. Părintele Ambrozie, la fel ca și predecesorii lui, părinții Lev și Macarie, semăna cu marii stareți din vechime prin smerenia și simplitatea lui.

Însă slujirea starețului nu se limita numai la Optina. El știa că în lume sunt mulți oameni înfomețați și însetați de cuvântul lui Hristos, de iubire și de credință și de aceea îi iubea și le-a dat toată viața lui. Părintele Ambrozie mergea în lume și propovăduia la toată făptura. La el veneau toți cei osteniți și împovărați și el îi liniștea. Veneau la el pentru vindecarea

bolilor, nu numai a celor sufletești, dar și a celor trupești. El trăia pentru lume, era pus în marea slujbă a cuvântului, cu toate că și binefacerile materiale curgeau fără încetare. Nu mulți se pot dedica slujirii aproapelui așa cum s-a dedicat părintele Ambrozie. Parcă uitase cu desăvârșire de sine. Nu avea nicio clipă de odihnă în timpul zilei. De dimineață până seara târziu îi primea pe vizitatori. Fiecare venea cu nevoile și necazurile lui și cerea să fie ascultat și să i se dea un sfat. Însă, pe lângă toată dorința starețului de a-i primi și a-i mângâia pe toți, acest lucru era cu neputință. Mulți așteptau cu săptămânile și lunile să fie primiți. Ca să-i mulțumească pe numeroșii vizitatori, care cereau sfatul starețului cu privire la toate nevoile lor, sufletești și trupești, părintele Ambrozie de câteva ori pe zi dădea binecuvântare generală tuturor vizitatorilor, mai întâi bărbaților, iar apoi și femeilor. În cea mai mare parte se apropia de fiecare și dădea în câteva secunde niște sfaturi scurte. Fiind înzestrat cu darul clarviziunii, deseori starețul, fără să-l întrebe pe om, îi dădea răspuns la ceea ce acesta vroia să-l întrebe. În acele momente nu rareori vorbea pe un ton glumeț sau în pilde, care erau înțelese numai de cei cărora le erau adresate.

Rar, foarte rar un monah poate duce sarcina grea a acestei activități de învățător al lumii, pe care a dus-o batiușka Ambrozie. El nu îi respingea pe oamenii păcătoși ci, dimpotrivă, îi compătimea foarte mult, conștientizând că trebuie să urască păcatul, iar pe omul care suferă de păcat să-l compătumească, așa cum este compătimit omul care suferă de o boală

trupească. Starețul credea în scânteia dumnezeiască, nestinsă sub vălul păcatului și ascunsă în orice suflet omenesc, și se străduia să reverse în păcătosul deznădăduit trezvia și hotărârea de a începe lupta împotriva patimilor celor pierzătoare de suflet cu nădejdea în ajutorul lui Dumnezeu. Iar pe oamenii cu virtuți starețul îi întârea pe calea bunei credințe și îi călăuzea spre desăvârșirea morală. Îi era la fel de drag și celui sărac, și cerșetorului, și celui ce locuia în palate, în toți deșteptând cele mai bune părți ale sufletului și pe toți îndemnându-i către un singur lucru - Împărăția Cerurilor.

Așa trăia și îi învăța starețul pe cei ce veneau la el. Însă activitatea lui duhovnicească pusă în slujba aproapelui nu se limita la aceasta. Nu toți puteau veni sau ajunge la stareț, dar, având evlavie la el, i se adresau în scris. Asemenea scrisori veneau cu zecile, dacă nu cu sutele. Astfel, la osteneala primirii vizitatorilor s-a adăugat o nouă osteneală - osteneala corespondenței. În scrisori, la fel ca și în cadrul primirii vizitatorilor, starețul trebuia să mângâie în necazuri, să povățuiască pe calea virtuților și să rezolve problemele vieții. În scrisori propovăduia același cuvânt stărețesc și aceeași învățătură înțeleaptă pătrunse de harul Duhului Sfânt. Aceste scrisori pot fi pentru toți dovada acelor învățături înțelepte, cu care părintele Ambrozie îi hrănea pe toți cei ce i se adresau. Ca să nu mai lungim vorba despre ele, le propunem doritorilor să facă cunoștință direct cu ele. Scrisorile au fost publicate deja de Optina în câteva ediții.

În sfârșit, încheiem scurta și săraca noastră povestire despre pururea pomenitul stareț, ieroschimonahul Ambrozie, cu cuvintele preasfântitului Vitalie, rostite la mormântul starețului: „Să înălțăm rugăciuni fierbinți către Cel Preaînalt pentru odihna sufletului adormitului rob al lui Dumnezeu, ieroschimonahului Ambrozie, să numere duhul lui cu cetele dreptilor în fericitele Lui locașuri”. Să implorăm și rugăciunile starețului, să mijlocească și el cu rugăciunile sale înaintea Tronului lui Dumnezeu pentru mântuirea noastră. Sufletului starețului îi va fi plăcută rugăciunea noastră dacă și noi, asemenea lui, vom întări viața noastră pe învățătura iubirii lui Hristos. Să înceteze între noi orice ceartă și dezbinare și să domnească unirea în numele Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin

Schitul Optina, 23 noiembrie 1912

Cuvânt despre starețul Varsanufie

În anul 1913, pe 10 mai, în schitul Optina din Kozelsk s-a săvârșit pomenirea starețului schiarhimandrit Varsanufie la 40 de zile de la fericitul lui sfârșit. Conducerea și obștea mănăstirii, cinstind memoria starețului lor, s-au străduit să organizeze această pomenire pe cât a fost cu putință pentru ei cu cuviință și solemnitate. Mulți fii duhovnicești ai răposatului stareț, care erau preoți, monahi și mireni, au venit la schitul Optina, dorind să cinstească prin rugăciune memoria părintelui și învățătorului lor iubit și neuitat, împlinind astfel datoria iubirii creștine.

În ajun s-a slujit privegherea pentru cel adormit, la care, după prima catismă, s-a rostit următorul cuvânt:

„Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cu luare aminte cum și-au încheiat viața și urmați-le credința”.

(Evr. 13, 7)

S-au împlinit deja 40 de zile de când batiușka Varsanufie a adormit întru Domnul.

Cu câteva zile înainte de sfârșitul său, starețul i-a rugat pe cei din jur să citească Sfânta Evanghelie, care s-a și citit aproape fără întrerupere până când a murit. Foarte impresionant și ziditor a fost fericitul sfârșit al starețului!

Parcă adormise liniștit și doar suflarea, care încetase, a dezvăluit faptul că sufletul i-a părăsit trupul. Domnul i-a trimis robului Său sfârșit liniștit și fericit după o viață petrecută în multe osteneli, pe care batiușka Varsanufie a trăit-o ca un adevărat creștin și monah, cu nădejdea în Dumnezeu și lăsarea totală în îndrumarea Proniei lui Dumnezeu celei bune, care poartă de grijă tuturor. De aceea, după cuvântul apostolului, să ne amintim și noi, ca fii duhovnicești ai răposatului stareț, de învățăturile lui, de viața lui, de fericitul lui sfârșit. Să ne amintim pentru ca, având înaintea noastră chipul învățătorului, să nu pierdem comoara adunată din învățăturile lui.

Batiușka Varsanufie, intrând în schit, a petrecut aici 12 ani până la numirea sa ca stareț și punerea în slujba fraților și a norodului. În acest timp, folosindu-se cu înțelepciune de liniștea schitului și de toate bucuriile lui pentru viața launtrică, duhovnicească, a citit cu sârguință scrierile Sfinților Părinți, care învață despre viața călugărească și s-a pătruns de duhul lor, cunoscând cele citite prin experiența propriei sale vieți și răbdând feluritele necazuri, care îl întâmpină întotdeauna pe orice călugăr ce dorește să trăiască cu adevărat monahicește, căci vrăjmașul mântuirii neamului omenesc nu doarme ci, răcnind ca un leu, umblă, căutând pe cine să înghită. Însă, pomenind cuvintele evanghelice: „Cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui”, batiușka a răbdat cu smerenie și, răbdând, din ce în ce mai mult a izbândit în viața duhovnicească, deoarece pe cât poate inima să se lărgască în răbdarea necazurilor, pe atât poate încăpea și harul

lui Dumnezeu. Și, când s-a copt duhovnicește într-atât încât putea să ia asupra sa slujirea cuvântului, atunci, după voia arhipăstorului și a ocârmuitorului mânăstirii, mai bine zis, după voia lui Dumnezeu, batiușka Varsanufie a fost pus în sfeșnicul Bisericii lui Hristos, ca să lumineze tuturor. În scurt timp una după alta i-au fost încredințate duhovnicia, stărețismul și conducerea schitului. Batiușka nu a căutat și nu și-a dorit acestea, ba, dimpotrivă, a respins hotărârea de a lua asupra sa această sarcină grea, înțelegând că va trebui să se despartă de liniștea și de tăcerea smeritei sale chilii, în care gândea să-și sfârșească zilele vieții, și conștientizând răspunderile și greutățile ce urmau să vină asupra lui. Și numai din datorie monahală, pentru sfânta ascultare, a luat asupra sa această cruce, pe care a și dus-o timp de zece ani, până la moarte. Însă, ducând această ascultare, batiușka Varsanufie și-a păstrat dragostea pentru viața liniștită, smerită, petrecută într-o chilie singuratică, și nu rareori le-a mărturisit fiilor lui duhovnicești apropiați dorința de a părăsi totul și de a renunța la toate îndatoririle, de a se retrage iarăși într-o chilie simplă ca să se pregătească de moarte, plângând pentru păcate. Cât de grea este crucea de ocârmuitor știu aceia care au dus-o sau o duc. Este atât de grea încât mulți sfinți au fugit și s-au îndepărtat de ea când au fost chemați la această slujire, chiar dacă erau înzestrați cu harul lui Dumnezeu, căci conștientizau toată greutatea și responsabilitatea acestei ascultări și aveau în minte cuvintele Domnului: „care între voi va vrea să fie mare să fie slujitorul vostru” (Mt. 20, 26). Iar apoi, după ce

a luat asupra sa această cruce a slujirii cuvântului și a ocârmuirii numai pentru sfânta ascultare și nu pentru anumite scopuri și foloase personale, oamenii îl priveau ca pe un slujitor și păstor, căruia îi fusese încredințată lucrarea mântuirii oilor cuvântătoare ale turmei lui Hristos și știau că pentru împlinirea acestei ascultări el va trebui să dea răspuns și să primească răsplata cuvenită la Înfricoșătoarea Judecată a lui Hristos. Iar dacă această slujire dintotdeauna a fost grea, acum era și mai grea. Căci satana se ridicase în chip vădit împotriva Bisericii lui Hristos cu toate puterile iadului și lupii cei răpitori încercau să sfâșie, să împrăștie oile cuvântătoare ale lui Hristos. Toate acestea batiuşka Varsanufie le înțelegea profund și tocmai acest lucru l-a determinat să stea ferm în locul în care Domnul a binevoit să-l pună. „Păstorul cel bun își pune sufletul pentru oile sale” (Ioan 10, 11), nu le părăsește și nu fuge de ele când vede lupul venind, căci din mâinile lui se va cere viața lor – așa spunea batiuşka și cu toate puterile sale, cu toată dragostea sufletului său măreț se dedica slujirii aproapelui.

Dacă, după cuvântul apostolului, „cel ce a întors pe păcătos de la rătăcirea căii lui își va mântui sufletul din moarte și va acoperi mulțime de păcate” (Iac. 5, 20), cu cât mai mare va fi răsplata de care se va învrednici cel care, poate, sute întregi, dacă nu mii de suflete a adus la Hristos, care nu s-a dezgustat de niciun păcătos ci, dimpotrivă, chiar s-a străduit să reverse asupra fiecărui om toată puterea iubirii sale, ca prin ea să-l smulgă din ghearele satanei, să aprindă în el nădejdea mântuirii. Și cu ce recunoștință și